

je bilo petje na sv. Petra praznik v Vatikanski bazi-
liki; toda nič slabejše ni bilo petje rutensko, in kakor
je moja navada, ali morda bolje reči: razvada, da imam
o posebnih in nenavadnih prilikah le prerad noticno
knjižico v rokah, godilo se je tudi ta dan pri sv. Kle-
menu, in vpisal sem koj med sv. obredom besede v njo:
„Vse je tu tako prelepo, da sem zadovoljen, če bo v
nebesih tako“. Sv. obred, kakor se je opravljal, na-
tančno popisati ne vtrpim; le toliko omenim, da sta se
list in sv. evangelijski pela na ambonih, pridigoval pa je
ta dan sufrag. škof Sembratovič v rusinskem
jeziku. Božja služba trajala je, da po pravici povem,
precéj dolgo, in ne vem, kako bi bili zadovoljni z njo
nekateri, ki koprnijo po vpeljavi slovanskega mašnega
obreda tudi pri nas. Brž ko ne prepustili bi „hojo k
sv. maši“ drugim. (Prosim za zamero, če imam morda
predolg jezik.)

Proti sklepu sv. obreda opravljal je mlg. gospod
metropolit več slovesnih molitev: za sv. očeta papeža,
za svitega cesarja Franc Jožefa in še za druge ve-
ljake, pevstvo pa je odgovarjalo na to s pesmijo v
mojih „Spominih“ uže navedeno: „Mnogaja leta!“
Ob koncu vsake teh molitev ponavljala se je prelepa
starodavna pesem.

Kakor po drugih rimskih cerkvah, so tudi v bazi-
liki sv. Klementa namesto pri nas navadnih klopí ver-
nikom le mali stoliči na razpolaganje. Ker sem bil bolj
med prvimi prišel v baziliko, dobil sem tudi jaz svo-
jega, in izvolil si prostor vkraj kora. Pevstvo je imelo
na epistelski strani blizu presvetišča svojo posebno ga-
lerijo, bilo mi je nekako ravno nasproti; toraj mogel
sem njegove, da! smem reči: čarobne glasove — na-
tančno slišati, opazovati in občudovati. Povem naj pa
(kakor po navadi pravimo: memogredé), da kar sem uže
l. 1869. v dunajski pravoslavni cerkvi opazovati priliko
imel, to sem vnovič našel v baziliki sv. Klementa v
Rimu, namreč: da imajo cerkveni napevi naših severnih
bratov — ne národní, ampak, da se tacega izraza po-
služim: modernizirani — zeló veliko enakost z onimi
našega slavnega rajnega Gregorja Riharja. Mehki
(mol) glasovi vpleteni so le tu in tam vmes, da njim
sledeči krepki (dur) glasovi potem toliko bolj povzdig-
nejo in navdušijo čutja in srce.

Ako sem tu memogredé v misel vzel rajnega (od
nekaterih neolikancev še po njegovi smrti sramotenega)
Gr. Riharja in nekako enakost njegovih cerkvenih kom-
pozicij z onimi naših slovanskih bratov na severu, hotel
sem mu s tem skazati čast kot svojemu nekdanjemu
učitelju. Slab namreč učenec, ki kaj tacega ne stori.

K sklepu naj še povem, da je med sv. obredom
hodil med romarji po baziliki čast. gosp. redovnik (Do-
minikanec) ter nam delil v spomin podobice, ki so v
pomanjšani obliki kazale sliko papeža Hadrijana in ssv.
apostolov Cirila in Metoda, ki je kinčala, kakor sem
zgor omenil, zadnji konec presvetišča. Čast. gg. duhov-
niki dobivali so v zakristiji še nekoliko večje take po-
dobe v dar in spomin. (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* Mednarodna električna razstava na Dunaji se
bode 1. dan avgusta t. l. odprla in bo do 31. oktobra
1883. l. trpela. Oglasila se morajo do 1. marca 1883.
leta vodstvenemu odboru mednarodne električne razstave
na Dunaji (Wallfischgasse 9 a.) poslati. Do 1. maja
bode odbor naznanil, koliko prostora more vsakemu raz-
stavljavcu dati. Prostor je brezplačen. Stvari se smejo
uže 1. junija 1883. v razstavo poslati, do 15. julija pa
mora vse razstavljeno biti. Oglasilne pole se dobé in

natančnejša razjasnila daje tudi trgovinska in obrtna
zbornica v Ljubljani.

Politične stvari.

Manifest princa Jeroma Napoleona.

Omenili smo v zadnjih „Novicah“ najnovejših dogo-
deb v Parizu vsled smrti Gambettove. Stranke sedanji
republikli sovražne začele so se gibati in prvi tak javni
korak je manifest princa Napoleona, kateri se glasi
tako-le:

Mojim državljanom!

Francoska hira. Nekateri onih, ki trpé, se gibljejo.
Večini naroda se studi. Brez zaupanja v sedanjo vi-
deti je, da čakajo prihodnosti, kakoršno jim samo mo-
žati sklep podati more. Izvršilna oblast je oslABLJENA,
nezmožna in brez moči. V zbornicah pogreša se vod-
stvo in volja. Na vrhu stoječa stranka zatajuje svoja
lastna načela, samo da išče zadovoljenja najmanj žlahnih
strasti. Zbornice so neizmerno razcepljene, nazadnjaki,
zmerni in radikalci vrstili so se v vladanji. Spodletelo
je vsim. Obetala se Vam je republika, katera bo rane
celila in uvedla prenaredbe. Lažnjive obljube! Navzoči
ste danes pri vednih krizah, katere so v škodo načel-
niku države, ministrom in zbornicama. Skušnje parla-
mentarne republike, katere so storjene v teku dvanaj-
stih let, so popolne. — Vlade nimate nobene! Napaka
je v vstavi, katera deželo v oblast dá vsem senatorjem
in poslancem. V preteklosti se je grešilo. Čemu dalje
grešiti namesto učiti se iz dosedanjih grehov? Armada,
podlaga naše moči in varnosti, izročena je predrznosti
nepoklicanih mož. Deset let uže čivkajo o njenem pre-
stroji, pa po vsem poskušnji, ki spodkopava vojaškega
duha, še zmerom iščejo nove novaške postave. Uprava
zgubila je svoje zaupanje. Uradniki so sužnji najzani-
krnejših volilnih koristi. Deželo vzdržavati se ne pravi
jo oskrbovati. Sodnijski stan, kateremu žuga zguba sa-
mostojnosti, dan za dnem zgublja s svojo varnostjo tudi
zavest svojega poklica. Naši denarji so zapravljeni.
Davki, obteževalno in slabo razdeljeni, so v taki nemar-
nosti, da zavirajo vsak napredek. Pač res je lažje po-
sojila najemati, kakor vpeljati prenaredbe. Stroški se
množé brez vzroka. Prvi pogoji javnega kredita se pre-
zirajo. Vseh družbinskih stanov poprijela se je dobič-
kaželjnost, ki dostikrat le zavoljo tega ostane brez kazni,
ker imajo njeni pričetniki visoke gospode za tovariše.
Začasni dolg je tako narastel, da naš kredit pri prvem
vdarcu pride v nevarnost. Dasiravno so davki silno ve-
liki, vendar ni nobenega ravnotežja v državnem pro-
računu.

Vera, ki jo ljuto brezboštvo napada, je brez var-
stva. In vendar je to visoko sredstvo vsake omikane
družbe lažje varovati, kakor vsako drugo, ako se po-
šteno spolnuje konkordat, kar nam edino zamore dati
cerkveni mir. Socijalna vprašanja, ki so vprašanja ob-
stanka za našo demokracijo, v kateri mora politična
enakost povzročiti boljšo razdelitev bremen na korist
mногоštevilnejših in bolj ubožnih vrst ljudstva, se za-
tajujejo. Opušča se celó premišljevanje jih. Tem vpra-
šanjem nasproti, ki se nam vsiljujejo, ne napredujemo,
temveč se jim umikujemo. Naša trgovina je s tem, da
smo se odpovedali pogodbam od leta 1860., pogodbam,
katerim se imamo zahvaliti za naše blagostanje, oško-
dovana in koristi povživalcev in trgovine žrtvovana.
Naša vnana politika ni mož-beseda nasproti slabejim.
V Tunisu služila je osebnim dobičkarjem, in ne koristi
nam nič zasedanje one dežele; ona je bojazljiva in ne-

delavna v Egiptu, kjer je pomenljivega varovati na korist Francoske. Ne more se potovati po vnanjih deželah brez hude žalosti. Naša nekdanj tako velika Francoska je danes brez prijatelja in brez veljave. Najbolj dobrohotni se ne zmenijo za njo, kar je mučnejše kot sovraštvo, in vendar bi imela močna Francoska svoje gotovo mesto med svetom. Vnanjim državam nasproti pridobili si bomo zopet veljavo samo s tem, da se domá zopet okrepčamo. Položaj ta pa izvira iz odpovedi na načelo suverenitete ljudstva. Dokler ljudstvo ne bode izreklo svoje volje, tako dolgo Francoska ne pride k moči.

Dedič Napoleona I. in Napoleona III. sem jaz edini živi mož, v čegar imenu je združenih 7 milijonov in 300.000 glasov. Od smrti sina cesarjevega nisem se vtikal v politiko. Poskušnje, katera se je delala, nisem hotel motiti in čakal sem tužen tako dolgo, da so mi dogodbe dale besedo. Molčanje moje bil je domoljub izraz spoštovanja mojega za mir dežele. Moje vedenje, moje mišljenje, moje namere so se namenoma zatajevale. Nemo odgovarjal sem z zaničevanjem onim, ki so skušali ščuvati sinove zoper očeta. Zaničljivo in brezvspešno prizadevanje! Prisiljen sem bil mladim srcem zaukazati molčanje, ker me je razsrdilo ščuvanje. Sam sem hotel nasproti stati svojim nasprotnikom. Sinovi moji so še nevedni v politiki. Naravni red nakazuje jim prostor za menoj in zvesti bodo ostali praviim Napoleonskim načelom. Govorilo se je o odpovedi, toda iz tega ne bode nič. Ako se ima več dolžnosti kot pravic, tedaj pomeni odpoved — begunstvo od prapora. Taki dogovori, tako nasprotno pripoznanje je morebiti pristojno za prince, kateri mislijo, da imajo pravice vzvišene nad voljo dežele.

Napoleoni, izvoljenci in služabniki ljudstva, ne morejo tako postopati. Dve načeli vzdržujete svet: ono, katero dopušča pravico vzvišeno nad voljo ljudstva, in ono, katero prvi vir vse pravice v to suvereniteto polaga. Vsa čast deželah, v katerih ste ti dve načeli zedinjeni. Na Francoskem tega ni. Zastopniki preteklosti se odločno odbijajo. Nikakoršne dvoumnosti! Ni mogoča poravnava med pristaši bele zastave, edinim znamenjem hiše Burbonske! Različnosti mišljenja med pristaši suverenitete ljudstvo ni nespravljivo nasprotstvo. Napoleonidi zagovarjajo neposredno suvereniteto ljudstva. To pravilo zapustilo je mnogo republikanov samo iz strahu pred glasovanjem ljudstva. Kar je ljudsko glasovanje ustanovilo, to more zopet le ljudsko glasovanje vpeljati. Jaz ne zastopam stranke, temveč reč in načelo. To je reč vseh, morebiti še bolj kot moja. To načelo je pravica ljudstva, izbrati si svojega načelnika. Kdor to pravico tají, napada suvereniteto ljudstva. Vlada razpade, toda tako velika ljudovlada, kakor je naša, ne more se dalje izogibati sili, avtoriteto zopet djati v veljavo. To čutilo živi v ljudstvu. To je pokazalo pri osmerem ljudskem glasovanju v letih 1800, 1802, 1804, 1815, 1848, 1851, 1852 in 1870. Francozi, spominjajte se sledečih besedi Napoleona I.: „Vse, kar se zgodi brez ljudstva, je nepravno. Napoleon.“

Naši dopisi.

Z Dunaja 22. januarija. — Cesar se je povrnil iz Ogerskega na Dunaj, kjer je bival precéj dolgo; vsled tega prihoda pričelo se bode bolj živahno gibanje v tukajšnjem političnem pa tudi družbinskem življenju viših krogov. Potovanje cesarjeviča na Goriško je za zdaj odloženo, kakor se verjetno naglašá, zato, ker je povodenj zadnjih mesecev napravila toliko nesreče po raznih naših deželah. — Tudi o potovanju cesarice na An-

gleško menda iz enakega vzroka ni čuti nič več. — Jutri večer doide sem ruski minister vnanjih zadev, Giers, gredé iz Laškega, kjer je bival dva meseca. Pisarilo se bode mnogo o njegovem bivanju, gotovo več kakor zasluži; vsekako bo tukaj sprejet in spremljan z največo prijaznostjo in pozornostjo, kar je samo po sebi razumljivo pri tako veljavnem državniku, toliko bolj pa še pri znanih ne ravno prijateljskih razmerah med državo našo in rusko.

Državni zbor zboruje za zdaj po dvakrat na teden, pa vkljub nepomenljivemu dnevnu redu bila je seja preteklega petka precéj vihar. Najprej spustil je dr. Sturm s pretvezo vprašanja do Groholskega kot predsednika onega odseka, kateremu je bil izročen znani Wurmbrandov predlog o nemškem državnem jeziku, vso svojo nemško-pemsko jezo zoper privoljeno česko šolo na Dunaji trikrat kričaje „die deutsche Hauptstadt Wien“ (nemško glavno mesto Dunaj), med glasnim smehom desnice; domišljeval si je hudournik (Sturm), da bo res s kričanjem degradiral avstrijsko glavno mesto Dunaj v nemško, ali pa da bo s kričanjem prenapredil dejanske statistične razmere dunajske in uničil 240.000 tukaj bivajočih Čehov in tisuče drugih tukaj bivajočih Nenemcev, Poljakov, Slovencev, Francozov, Lahov itd.

Še huji vihar pa je nastal, ko je pri prvem branji vladinih davkarskih postav začel Plener obirati denarnega ministra Dunajevskega. Govoril je po svoji navadi koj celo uro in dokazoval pogubnost postav, nepremišljenost in neusmiljenost vlade in trdil, da so bili predlogi prejšnje vlade na vse strani boljši. Tudi je očital ministru, da tihotapsko pokriva to postavo z drugo in tako je šlo brez konca in kraja, da ni ostala ne nitka cela ne na postavah in ne na ministru. — Na to pa Dunajevski — tudi ne ravno slabe volje — odgovarja spretno in oestro, posebno izraz tihotapstva vrne Plenerju z vprašanjem: „da vendar menda Plener ni rabil te besede z ozirom na svoje volilce“. To je pa Plenerja tako zapeklo, da je kasneje v rečem popravku kar zacvilil s protestom, in časniki trdijo, da hoče vsled tega jutri iz tega napraviti enak škandal, kakor svoj čas zoper Pražaka, ko so hoteli, da se mu dá „klic k redu“ zaradi izraza „Gesetzesübertreter“. — V petek vtemeljevati ima dr. Matuš svoj predlog o razdelitvi trgovinskih zbornic, in tu se pričakuje zopet hud vriš, ker se tolmači tudi to za kos razrušenja „nemiljivih ustavoverskih trdnjav“, volilnega reda. — Več o tem drugi teden.

Iz Gorice 14. jan. (Izv. dop.) (Konec.) Kakor se vidi, je občni zbor „Sloge“ obravnaval važne predmete v duševnem, narodnem in gmotnem oziru. „Slogo“ so imeli po pravici za mrtvo, ker ni zadnji čas nič delovala. Zato so se ji pa prašanja nakopičila, katera so večinoma ne samo potrebna dejanske rešitve, ampak tudi taka, da jih ni brez posebne škode mogoče več odlašati. Kolikor je bilo torej bolj čudno, da so nekatere ne samo „Slogo“, ampak v obče enaka društva kot brezpotrebna proglašali in gledé na to roke križem držali, toliko nujnejše je zdaj, da se novi društveni odbor naloženega mu dela nemudoma poprime in ga z vstrajnostjo izvršuje. V lastnosti in voljo novega odbora tudi zaupamo, da bo po svoji moči deloval. Da pa ne bo mogel vplivati, kakor bi odbor sam hotel, in kakor bi mu bilo želeti, to je tudi le pregotovo; vendar o tem o priliki. Žalostno pa je, da politični plitveži iz naše srede po svoji kratkovidnosti domači stvari škodujejo s tem, da vsako našo namero uže naprej, veliko pred porodom, po širokem svetu razglašajo in tako še drugače zmerne in merne možé druge narodnosti vznemirjajo. Ravno o predlogih, ki so bili na občnem zboru „Sloge“